

Zas Latweefchu draugs.

1839. 26 Oktober.

43^{sch}a lappa.

Z a u n a s s i n n a s.

Is Rihges. (24. Okt.) Lai jel katre zilweks apdohmigi dshwo ar nascheem un zitteem tahdeem asseem rihkeem; jo zittadi dauds nelaimes warr notikt. Zà wehl wakkar tè gaddijahs, ka Kreewu wihrs pee leela tilta us struhgu stahwedams, ar nasi kahpostus greese, un ahtrumâ gribbedams us zittu weetu dohteess, nolehze semmê, isflihdeja, un krisdams ar sawu nasi noduhrs.

Is Zehr pates. Zittâ awihse, ko tur taggad drihke, scho ruddeni atradahs derriga sinna, ka nosallufchi un ir eepuufchi kartuppeli wehl labbi derroht par milteem, kas arri ne til drihs fasmohkoht, kà tee no labbibas. — Ja tu sawus kartuppelus gribb taifih par milteem, — tà tur mahzija — tad leez winnus papreeksch labbi safalt, un iswehdinatees, kamehr paleel faufi. Leetus un sneegs zittu fshadi ne darrihs, ne kà to, ka tad tew ilgaki jakawejahs, winnus kaltejoht. Jo wairak reisu winni fals un atkuffih, jo drihsak isfaltih; jo ikreis, kad winni fals, fulla no eekshenes welkshs appaksch misas, kur patte pa leddus plehwiti safalst, kas atkuffuse, tur zaur misu tek ahra, kur schi no falnas eeplihse. Us tahdu wihsi kartuppeli jo drihsak isfaltih un ihsten jau par gattaweem milteem buhs palikkufchi, jo tad tu winnus lehti no misas warresi atschirt. — Schai mahzibai paklausidams, weens leels semmturris sawus flitakus kartuppelus irr lizzis safalt un no teem itt labbus miltus dabbujis, kas pah diweem gaddeem flapja pagrabbâ stahwedami, ne fasmakke. — Peru-semme eeksch Amerikas, no kurrenes mums tee kartuppeli nahkufchi, tur pa tahm aufstakahm mallahm laudis sawus kartuppelus rihfchi leel safalt, ar kahjahm mihdidami winnus nomiso un tad eeksch maifeem jeb tihkteem uppê flizina. Pehz 2 lihds 3 deenahm winnus atkal nemm ahra, fshaidrà laikâ un paschâ faulé kalte un tad par milteem taifa, ko pee katra sawu ehdeenu peeel.

Is Dohbeles, Kurseemmê. Zanni meschâ appaksch Bankau-muischas scho ruddeni wilki rohdaht leelôs bareôs un pee lohpeem gannibâ padarra dauds fshades. Ar leelu drohschibu arri mahjahm tuwodamees, tee weenam faimineekam, kam tik 4 sirgi bija, jau 3 nolauptijufchi, un daschreis ir peegulneekus pee gaischa ugguns eebailo.

Is Prankpurtes pee Main=upes, Wahzsemme. Lihds schim tur pilfatneeki gauschi fshdseja pah teem wiltigeem semneekem, kas winneem ar

ween peenu peeweddoht un pahrdohdoh, ar uhdeni fajauktu. Waldifchana tadeht taggad pawehleja, lai polzeije katru trauku peena, fo pilfatâ atwedde, ar apteekeru palihgu labbi isprohwe, woi tur ne effoht uhdens klah, un lai to peenu, kas ne pa wiffam atrastohs tihrs, pahrdewejeem par strahpi nemm nohst un nabbagu nammam schînko.

Is Belgeru semmes. Tur waldifchana, gribbedama sawus appakfchneekus jo wairak ffubbinah, linnus audseht, schehligâ prahâ irr nospreeduse, us preekschu 3 lihds 4000 rubtus jeb pranfus par gohda-dahwanahm teem semneekem isdallih, kas pa teem nahkofcheem gaddeem sawus linnus jo labbaki prattih eefehrt un schahweht. Un jau par eefahkumu mallu mallâs leef isklaufinah, us kahdu wihsi lihds schim tur mehdscheahweht, zil linni gan paleekoh labbaki un dahrgaki, kad us zittu wihsi teef apstrahdati, un woi semneekem arri teefcham effoht wesseliga leeta, linnus fehrt un schahweht.

Is Parifches. Slawejama leeta gan, kad zilweli zits zittam labprah padohmu dohd, bet waijaga arri katram to, kas winnam schkeet derrigs padohnis buht, labbi apdohmah, pirms zitteem isteiz; lai ar sawu padohmu scheem ne paleef par apfmeekli. — Klausait, kâ turpretti Sprantschu semmê ne fenn nabbaga leelkungam gaddijahs, kas drihstehjahs ar sawu aplamu padohmu pascham fehningam wirfû nahkt un, sinnam, tadeht kritte leelâ kaunâ, un walloda pa wiffu semmi isgahsahs, ka effoht ahrprahâ. — Winsch tezzinus atnahze fehninga pilli, un prassija, lai winnu weddoht pee fehningu; jo winnam lohti waijadfiga leeta effoht, fo tam nest preekschâ. Pils faine gan waijaja, woi ne kahdu schimi ne warroht parahdiht, ka fehningesch winnu lizzis aizinah, bet winsch atbildeja: fo tē waijagoh aizinachanas! ne nahkoh wis us maltiti, bet tif gribbedams, fehningu darriht laimigu. Laudis winnam gan wehl scho to teize pretti, bet wifs welti! Winsch palikke pee sawa wahrda: gribboht fehningu darriht laimigu. Un laudis, atshdami, ka winnam launs prahs tol ne effoht, gahje fehningam to pasazih, un luhl, fehningesch winnu laide preekschâ. Tur nu drohschi teize tâ: "Augsti zeenigs fehningesch, es teefcham nahku, juhs darriht laimigu; jo, kad es jums mahzifchu, kâ juhs sawus appakfchneekus warroht aplaimoh, tad tas, kâ man schkeet, gan arri jums par laimi buhs. Tadeht jahschus esmu atnahzis, ka es jo ahtrakti sawas dohmas jums warretu isfazih." fehningesch par to winnu usteize, fazzidams: "Juhs, leelkungs, effat darrijuschi, kâ ihstam gohda wihram nahkajs. Nu tad isfakkat sawas dohmas!" — Un raug' leelkungs tâ eefahze: "Es mannu un redsu, kahdas leelas behdas jums, zeenigs fehningesch, briescham usnah, bet tahs zellahs tif zaur to, ka juhfu semmê truhkums pee maises." — fehningesch us to atbildeja: "Zeefs irr gan, maisie pee mums druffin palikke dahrga; bet zerream, ka driht buhs lehtaka." — Leelkungs teize: "Bet es jums atnessu padohmu, kas dauds labbaks pahr wiffahm tafschim un wiffchem likkumeem, fo deht labbibas un maises pahrdohschanas zell. Jo schis mans padohms palihdsehs, ka mums wairs neds kweefchu, neds meefchu, neds rudsu waijadsehs. Prohreet, zeenigs fehningesch, pehz manna padohma wiffai Sprantschu

semmei un juns pascheem wajaga barrotees — ar grikkeem.“ — ”Zeefcham, leelskungs,“ — tà Fehniäsch tam pretti — ”labba leeta gan! Bet pirms es un Sprantschu semme tik laimigi warrefim kluht, no grikkeem usturretees, parahdajt mums wehl to gohdu, schodeen us maltiti pee mums palikt, un tik ilgi wehl kweefchu maifi ehst, kamehr juhfu grikki tiks fehti.“ — Schee gudri wahrdi leelkungu nu gan itt kà no sapna mohdinaja, — jo winsch, pahrlieku sawai isdoh, mafchanai ustizzedams, gluschi lihds tam azzumirkkam bij aismirsis, ka teem grikkeem papreefsch wajjadseja fehteem buht, pirms ar teem warroht usturretees; — tatschu, kautgan drufzin kaunedamees, palikke us maltiti, bet pee galda winnam weeta tikle eerahdita blakkam pee pascha Fehniina doftera, kas weenà gabbalà ar winnu farunnajis, pehz maltites gan winnu mihligi likle pawaddiht us mahjahm, bet pahrl winnu arri leezinaja, ka ihsten pilnà prahtà ne effoht, — Sargees jel, af zilweks, ar sawu padohmu zitteem usbahstees, fewischki teem, kas leelaki un wairak mahjiti, ne kà tu. Un ja tu arri pats jau gruntigi to leely buhtu apdohmajis, kas pehz tawa prahta zitteem warretu derreht, ne aismirsti, luhdsams, scho paschu leetu ne tikween ar saweem zeetakeem draugeem, bet arri ar pascheem saweem prettineekeem pahrrunnah, un labbi us winnu wahrdeem usklaufiht, pirms tu ar to gaisnà nahzi; jo schee ihsten prattihs tawas dohmas sibjaht, kà kweefchus.

Wehl is Sprantschu semmes. Ka sunni, meschà eedsihwoda-meess, drihs paleel plehfigi un ir zilwekus ne scheinlo, to schi siina mums flaidri mahja, stahstidama, ka preefsch pahri neddelahm ne zil tahf no ta pilfata, ko sawz Littig, weenam zeppurneekam, wihram no 26 gaddeem, us paschu leeljeku diwi leeli sunni uskrittuschi. Zihnijahs teem gan drohschi pretti, isnehme arri pistohli no kesches, gribbedams tohs noschaut, bet — par nelaimi schahwe garram. Beidsiht sunni winnu rahwe semme, pawille lihds 50 sohlus tahlumà, un sahze winnu pee dsihwas meefas apehst. Bet trihs zekawihri, tur garram staigadami, winnam nahze palihgà, winnu gan wehl no sunnu sohbeem ispestija dsihwu un winnu wedde spittali, bet zerribas wairs naw, ka wehl buhschoht dsihwotajs.

Effi apdohmigs ar ugguni!

Bija tumfscha un auksta naktis ruddent; wehisch smaggi puhte, un pa briescheem leetus lihje lihds ar sueegeem. — Saimneeks ar laudim gulleja zeetà meegà. Bet us reis gan drihs wiffi istrubkuschees bija kahjäs; jo laudis pee durwim stipri klaudsinaja, saukdami: zeketees! zeketees! mahjäs degg! — Isnahze; — wai Deewin! wiffas ehkas gaischäs leesmäs! paschà laikà ugguns arri no istabas jumta isspruffe.

Pulks kauschu no tuweem kaimineem nu gan bija sanahjis; bet ugguns stiprà wejhà tik ahtri plehtahs, ka ne ko ne spehje isglahbt, lai gan labpraht gribbeja. Nabbageem kautineem tad plikkas meefas ween atlikke; mantas, drehbes, rihki, maifite, sirgi, lohpi, wifs ar ugguni bij aischahjis!

Raudadami schee nu tur stahweja, bes fitcham drehbehm, bes paspahnes; schelodamees to pohstu usfkattijahs, dohmadami: ko nu darrifim seemâ, kas jau tuwu klah? Kas buhs ar mums un behrnieem!

Bet kahds wezztehwus fazzija: behrni, pajeeschat, par labbu nemdami, ko Deews usleef. — Wansch, kas uslizzis, arri palihdsehs panest, un sawâ laikâ nonems pehz sawa scheliga prahta. Tas Kungs irr dewis, tas Kungs irr nehmis; ta Kunga wahrds lai irr flawehts! — Un wiffi, assarahm birsoht, fazzija: ta Kunga wahrds lai irr flawehts!

Bet weena tur bija, kas ta ne warreja fazzih. — Ta bija pascha fainnee-ka kaspone, Madde wahrda. Schi apsinnajahs, ka par to wainiga. Tai waklarâ papreekschu winna ar deggoschu skallu kuhri bijuse, un schai pascha kuhri ugguns bij zehlees, jo wehjsch bijis no tahs puffes. Bet to ne zilweks ne sinnaja, nedf us to dohmaja. Tomehr patti gan labbi sinnaja, un firds tai weenu-mehr pahrette, ka patti ween effoht wainiga. — Ak wai tam zilwekam, kam firds launa apsinnahs!

Kahdas neddelas ta pat aisgahje. Madde, zitkahrt it mohdriga un lustiga bijuse, nu jo deenas jo kluffa un behdiga. Ne kas ne sinnaja, kas winnai kaitaja. Bet kahda wakkara schize brehkt: mahjas degg! mahjas degg! glahbeet! — Wiffi, satruhkschees, waijaja: kur degg? kur? — Woi tad ne redseet, ka kuhrs degg? — ta winna sauze, ar stihwahn azzim zaur lohgu skattidamees tumfiba — re! kur degg! — Tad laudis gan nomannija, ka nabbaga meita ahr-prahta runnaja. No ta laika schi ikwakkards ta schize brehkt un trakfoht; palikke arridsan ahr-prahtiga, kamehr Deews apschelodamees winnu peenehme.

Ak! dasch jau raudadams noschelojis,
Ka neapdohmigi ar uggun' dsihwojis!

++++

Beztehwu fakkami wahrdi.

40.

Behdas irr treppes, pa kurrahm warr kahpt us debbesim; jo winnas sneedsahs no femmes, kur zekahs, lihds pat debbesti, eeksch kurras swehtibas tahs beidsahs.

41.

Zif ilgi mehs eeksch deewabihjaschanas staigajam, tik ilgi mums meers un debbesti lihgsniba firdi; bet kad mehs no deewabihjaschanas atstahjam un to tizzibu eeksch Kristu Jesu pa gallam atmettam, tad pahrwehrsahs ta firds par dsihwu elli.

42.

Kas papreeksch naw nolaipees sawâ firdi un sewi atfinnis, tas ne warr pazeltees us debbesti un Deewu atsiht.

U. B.

Lihds 25. Oktober pee Nihges irr atnahkschi 1702 fuggi un aisbraukuschi 1636.

Brihw drikkelt. No juhrmass-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.